

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 11

*Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Правова держава: досвід, можливості,
механізми формування в сучасній Україні”,
м. Київ, МАУП, 24 квітня 2014 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 5 від 28.05.14)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ізнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
Ф. М. Медвідь, канд. філос. наук, проф.
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 11: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Правова держава: досвід, можливості, механізми формування в сучасній Україні”, м. Київ, 24 квіт. 2014 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2014. — 362 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

ЗМІСТ

Шконда В. В. Правова культура як детермінанта правової держави	7	Вакуліч Т. М. Ціннісний потенціал сім'ї як фактор національної безпеки	56
Шилов Ю. О. Генезис права й держави у світлі історії православної державності слов'ян.....	10	Вакуліч Т. М., Карачевська О. Л. Віктимність жінки як прояв залежної поведінки.....	63
Підпалій В. Л. Актуальні проблеми філософії права ..	13	Выровой В. И. Духовність в контексті соціального управління	66
Пригунов П. Я. Основні напрями та механізми реформування правоохоронних органів України	16	Головченко В. В. Критерії розмежування правових актів за ознаками їх нормативності.....	70
Юлдашев А. Х. Концепція реформування местної влади.....	19	Головченко В. В., Головченко О. В. Медична етика як потенційне джерело права.....	75
Заросило В. О. Щодо зміни системи охорони громадського порядку та громадської безпеки в Україні	27	Гольцов А. Г. Сучасний світовий порядок: міжнародно-правові проблеми забезпечення.....	80
Недюха М. П. Корупція як соціально-правова категорія.....	34	Колпаков В. М. Самоменеджмент як фактор формування управлінської еліти.....	84
Калашнікова Л. Є., Лисак Х. Є., Рильцев Є. В. Психосоціальні основи людини свідомої.....	39	Комаров В. А. Соціальна справедливість і пенсійне забезпечення в Україні	89
Александров Ю. В. Щодо інституту індивідуальної амністії.....	43	Костенко І. В. Особливості використання персональних даних в процесі інформаційно-правового забезпечення діяльності правоохоронних органів	94
Алієва-Барановська В. М. Проблеми нормативно-правового регулювання ЗЕД суб'єктів господарювання в умовах трансформаційних перетворень	45	Костенко І. В., Лужецький Р. Л. Проблеми насильства в сім'ї і заходи протидії такому насильству дільничним інспектором міліції	96
Бандурка А. С. Кібербулінг – новітня загроза інформаційній безпеці особи	49	Костюк Т. О. Формування державного апарату України в умовах становлення правової держави	99
Бірдул Л. В. Нормативно-правова база управління персоналом	52		

САМОМЕНЕДЖМЕНТ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЕЛІТИ

Становлення і розвиток української державності, вип. 11, с. 84–88

1. Основна проблема в стратегічному управлінні та підготовці управлінської еліти

Основна проблема в реалізації проекту підготовки управлінської еліти полягає у відсутності в реальному соціально-економічному і політичному середовищі відповідного замовлення, суб'єктивної неготовності сучасних управлінців долати прагматичну спрямованість в управлінській діяльності, в інертності внутрішнього світу людини, сформованості стереотипів мислення, що носять антикультурний характер. Саме управлінське й особливо стратегічно значуще, в організаційному плані, середовище перебуває в суб'єктивних рамках прагматичності або, за І. Кантом, “практичного розуму”, відсторонене від “чистого розуму”. Це призвело практику стратегічного управління і мислення до непрофесійності використання методів, технологій, а отже неефективності, неконкурентності у взаємодіях не тільки на Заході, а й на Сході, де долають однобічність “практичного розуму” (Китай, Індія, Японія та ін.)

Крім того, управлінська освіта орієнтована або на “здорову інтуїцію” прагматика в управлінні, або на “здоровий глузд”, а частіше на

стихію здобуття знань і хаос у способах їх використання. У кращому випадку, наші управлінці уподібнюються апробованим у різних умовах зразкам. Науково-понятійні підстави у прийнятті стратегічних рішень, зведені до випадкових узагальнень, ґрунтуються на суб'єктивній думці, що приймає і реалізує стратегічні управлінські рішення. Управлінська освіта, орієнтована на парадигму знань, форми організації та самоорганізації мислення і дії в управлінні не відповідають вимозі часу. Свідомість і самосвідомість управлінця, особливо стратегічного управлінця, реагує на реальність надто суб'єктивно і не володіє методами і технологіями пізнання істини.

Навіть маючи природні задатки до стратегічної діяльності, людина не може їх реалізувати, оскільки і суб'єктивні передумови залишаються не введеними у світ культури мислення та відповідної форми її застосування. Освітня система консервує прагматизм і відсторонює “чистий розум”, знижуючи потенціал управлінського корпусу. Наслідком вищесказаного є незначність або “шкідливість” створюваних стратегічних планів, проектів і навіть цілей, неготовність розуміти і створювати

високі ідеї та ідеали як особливі засоби стратегічного управління. Вищі підстави для стратегічного управління залишаються емпірично обумовленими, швидко старіють ще в ході створення. Талановиті учасники стратегічного управління знаходять “навпомацки” більш-менш значущі рішення. Діють без наукових, значущих обґрунтувань, без надійних доказів, а орієнтуючись на “думки”.

Талановиті управлінці, навіть якщо вони уподібнюються героям управління, зразкам великої успішності прагматичного типу, залишаються нечутливими до сучасних способів мислення. Такі суб’єктивні якості кращої частини управлінського корпусу, яка проявляє чесність, щире прагнення до ефективності, до успішності управлінської практики і до благополуччя країни, зумовлюються освітньою сферою, що не дає можливості розв’язати проблеми суспільства, держави, конкретної організації. Вся система стратегічного управління є, насамперед, “розумовою”, що зберігає за Г. Гегелем, “резонерство розуму” і, отже, неусвідомленість того, що розум не може надійно вести до суті, не може розділити істотне і несуттєве. В силу цього знання про суть стратегій і стратегічного мислення та управління, про суть буття людини і людства при організації процесів розробки і прийняття рішень на “вищому”, стратегічному рівні і т. п., лишаються не вивченими. З цим же пов’язана гранична згорнутість філософської складової наукової освіти, відсторонення від серйозних логіко-семіотичних факторів побудови понять, ігнорування рефлексивної усвідомленості в поня-

тійному конструюванні, самоусунення від вимог, характерних для арбітражного супроводу дискусій.

При переході від суб’єктивного сенсу теоретика до понять і категорій, до онтологічних абстракцій, теоретична думка частіше залишається на етапі або емпіричних узагальнень, або на етапі розумового конструювання поза підпорядкуванням рамок логіко-семіотичних, філософсько-онтологічних і культурно-розумових, методологічних критеріїв. Теоретична практика в науці, особливо в гуманітарній, у тому числі в науці про управління, “затрималася” на рівні, який лише “самоусувається” від сутності, створює свої умови надійного відставання всієї сфери стратегічного управління від вимог часу. У цих умовах така практика лише консервує відставання України і поглиблює його, створюючи величезний розрив між інтелектуально-духовним потенціалом України і масштабами його проявів.

В умовах світової цивілізаційної кризи, — частіше визначається як фінансово-економічної, — за наївністю або спекулятивністю, на перший план висувається необхідність побудови зразків та еталонів “цивілізаційного управління”. Тому вищою актуальністю постають розробки сутнісних поглядів про цивілізацію, цивілізаційну динаміку, про локальний та глобальний цивілізаційний процес, про цивілізаційні форми і технології управління, цивілізаційну аналітику, про суб’єктивні вимоги до цивілізаційного типу управління і т. п. Однак з тим багажем знань і умінь, орієнтацією і самоменеджментом, який має сформований управ-

лінський корпус, неможливо використовувати нові форми управління. Це гарантує цивілізаційну підставу, не гідну для українського народу. Стратегічне управління, “прозоріння” еліти України, передбачає не локальні корекції в управлінській практиці і її науково-філософський супровід, а зміну “парадигми”, культурно-розумовий і культурно-мотиваційний, а також культурно-самокорекційний ривок, “прорив”. Потрібно здійснити “культурну революцію”, необхідна інтелектуально-духовна мобілізація в управлінському корпусі. Це необхідно зробити і в науці, філософії, методології, в консультативно-аналітичному корпусі. Той, хто самовисувається сьогодні на роль лідера і в справі стане історично значущим представником України, стане бажаним вождем народу. Однак без стратегічного, цивілізаційного управління, в сучасному кризовому періоді це не може відбутися.

2. Перехід до культури мислення

В основі стратегічного мислення лежить культура використовуваних понять, оперування ідеальними об'єктами (абстрактними, сутнісно зрозумілими об'єктами), змістом яких виступають макросистеми. Уміння працювати з ідеальними об'єктами в різних формах і жанрах зумовлює професіоналізм стратегічного мислителя. Але оперування ідеальними об'єктами, виділеними в знаково-символічних засобах, передбачає сформованість ряду спеціальних здібностей. При цивілізаційному підході до управління підпорядкування вимогам інтелектуальної, мотиваційної, самокорекційної і т. п. культури є обов'язковим. Стратегіч-

ний управлінець (стратег) повинен максимально повно запозичувати вимоги культури мислення як умови вирішення стратегічних завдань і проблем. Однак сформована освітня система не орієнтована на такі вимоги і не формує основи культури мислення управлінців і стратегів. Поодинокі винятки пов'язані з цивілізаційною спадщиною деяких країн, наприклад, Китаю. Спроби використання культурної спадщини Китаю в Європі, включаючи виділення типології “стратегем” тощо, носять поверхневий характер.

Якщо сучасна система освіти не здійснює стратегічної підготовки, то її реалізація полягає у формуванні стратегічної здатності самостійності, а це піднімає роль і місце в підготовці елітних управлінців — “самоменеджменту”. Однак, у цьому випадку стратегічним завданням стає подолання інерції “звичайного” мислення, свідомості і самосвідомості, “включення” у розвиток механізмів вищої психіки — самовизначення, волю і т. п., але головне — механізм рефлексії.

3. Вирощування професійного самоменеджменту майбутньої управлінської еліти

Досвід аналітичного ставлення до розробок освітніх технологій, концепцій, теорій, стратегій освітніх систем тощо, участі в подібних дослідженнях і розробках, як і реалізації інноваційно орієнтованої освіти показує, що всі прості і складні проекти, моделі професійної освіти є наслідком тих вихідних концептуально-теоретичних версій, які лягають в основу вдосконалення освіти. Найчастіше проектувальники та реалізатори дуже вільно трактують запропонова-

ні ними концептуально-теоретичні підстави. Вони суттєво спрощують ці підстави, роблячи моделі, зразки результатів заручниками концептуально-теоретичної некомпетентності.

Для вирощування професійних здібностей управлінця, тим більше стратега, особливу значущість має ігromodelювання як розвиваюча функція. Ця форма найскладніша. Вона пов'язана зі здійсненням самоорганізації, самоменеджменту в задалегідь невідомих обставинах. Сюжет, сценарій, певна роль учню пропонуються лише потенційно і лише в ході заняття їм визначаються задані рамки, здійснюється введення ситуаційних сценарних поправок і т. п. Практика показала, що саме в таких умовах і необхідно навчатися. У цій діяльності пропонуються “задачі” і “проблемні” ситуації, що закріплюють колишні здібності і стимулюють виникнення, на базі колишніх, нових здібностей.

Передбачуваний тип розвиваючих ігор та ігrotренінг включають в себе систематичний момент аналізу, синтезу, поправок, тобто опосередкування рефлексією, що прискорює перебіг процесу суб'єктивних перетворень, усвідомлення шляхів удосконалення. Основним шляхом тут є професіоналізація самоменеджменту.

Висновки

1. Підготовка управлінської еліти, особливо стратегічно орієнтованої, передбачає перехід до окультурення мислення. Найбільш складним і вихідним виступає специфічне стратегічне мислення. У рамках цивілізаційного підходу до управління підпорядкованістю вимогам культури, культура самоорганізації, са-

моменеджменту є обов'язковою. Стратег, у межах мислення, повинен максимально повно запозичувати вимоги культури мислення як умови вирішення стратегічних завдань і проблем. У свою чергу, стратегічне мислення формується на основі понятійної культури, правильного використання понять.

Однак, ще Л. С. Виготський переконливо показав, що поняття в лекційних формах занять, які є основними у нашій системі підготовки управлінців, не формуються. Необхідно це здійснювати в діяльнісній формі.

2. Вирощування професійного самоменеджменту майбутньої управлінської еліти — це вирощування здібностей до стратегічного мислення. Усі інші здібності лише носять забезпечення характеру, в тому числі мотиваційні, самокорекційні, погоджувальні і т. п., або підсилюють характер. Основним підсилюючим компонентом підготовки управлінської еліти є самоменеджмент людини. У процесі підготовки, на різних етапах, можна вводити орієнтування і моделі, пов'язані з типовими проблемами підприємства, регіону країни, глобальної динаміки економічного та цивілізаційного розвитку. Методично правильно це здійснювати в цілісному підході до економічного, політичного, індустріального, наукового, освітнього, соціального, культурного, духовного і т. п. аспектів розвитку.

Література

1. Анисимов О. С. Новое управленческое мышление: сущность и пути

- формирования / О. С. Анисимов. — М.: Экономика, 1991. — 352 с.
2. *Анисимов О. С.* Стратегическое мышление: проблема достижения разумного уровня. — М., 2012. — 556 с.
 3. *Гегель Г. В.* Наука логики // Энциклопедия философских наук. — Т. 1. — М.: Мысль, 1974. — 471 с.
 4. *Гегель Г. В.* Философия духа. — Т. 3. — М.: Мысль, 1977. — 471 с.
 5. *Канеман Д.* Отображения ограниченной рациональности: перспективы исследования интуитивного суждения и выбора // Мировая экономическая мысль: лекции нобелевских лауреатов. — М., 2005. — Т. 5. — Кн. 2. — 812 с.
 6. *Кант И.* Критика чистого разума. — М.: Мысль, 1964. — Т. 3. — 799 с.
 7. *Колтаков В. М., Дмитренко Г. А.* Стратегический кадровый менеджмент. — К.: МАУП, 2005. — 744 с.
 8. *Колтаков В. М.* Теория и практика принятия решений: Учеб. пособие. — 2-е изд., перераб. и доп. — К.: МАУП, 2004. — 504 с.